

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 29 Ekim 2012
Nr. Ref.: VP318/12

KABUL EDİLİRLİK VE ERTELEME KARARI

Başvuru No: KO 63/12

Başvurucu

Alma Lama ve Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin diğer 10 milletvekilinin 04/L-82 sayılı Kosova Ceza Yasası'nın 37, 38 ve 39. maddeleri hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucular:

1. Başvurucular Kosova Meclisi'nin şu milletvekilleridir: Alma Lama, Visar Ymeri, Rexhep Selimi, Afrim Kasolli, Albulena Haxhiu, Albana Fetoshi, Albana Gashi, Glauk Konjufca, Albin Kurti, Florin Krasniqi ve Afrim Hoti.

Başvurunun Konusu

2. Başvuru Kosova Meclisi'nde 20 Nisan 2012 tarihinde kabul edilmiş ve Meclis'in 22 Haziran 2012 tarihli kararıyla ilan edilmiş olan **04/L-82 sayılı Kosova Cumhuriyeti Ceza Yasası'nın** (bundan sonra: "Ceza Yasası") 37, 38 ve 39. maddeleri hakkında anayasal denetimle ilgilidir.
3. Daha belirgin olarak başvuru Anayasa Mahkemesi'ne şu soruyu sormuşlardır: *04/L-82 sayılı Kosova Cumhuriyeti Ceza Yasası'nın 37, 38 ve 39. maddeleri Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 40 ve 42. maddeleri ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi ve Ek Protokolleriyle güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri ihlal eder mi?*

İlgili Hukuk

4. Başvuru Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın (bundan sonra: "Anayasa") 113.5 fıkrasına, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın 20 ve 43. maddelerine ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 56. kuralı 1. fıkrasına isnat edilmiştir.

Mahkeme Süreci

5. Başvurucular 29 Haziran 2012 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.
6. Mahkeme Başkanı'nın 4 Temmuz 2012 tarihli kararıyla Üye Almiro Rodrigues raportör yargıç olarak görevlendirilmiş, Üye Robert Carolan başkanlığında üyeler Kadri Kryeziu ve Enver Hasani'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
7. Mahkeme Sekreteryası başvuru için ilgili olan taraflardan Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Atifete Jahjaga da dahil olmak üzere, Kosova Cumhuriyeti Meclis Başkanı Sayın Jakup Krasniqi, Başbakan Sayın Hashim Thaçi, Kosova Savcılık Kurulu Başkanı Sayın Ismet Kabashi'ye anayasal yargı sürecinin başlatıldığını bildirmiştir.
8. Tüm ilgili taraflardan başvuruya ilişkin olası açıklamalarını bildirim teslim alındığı tarihten itibaren on beş (15) günlük sürede göndermeleri talep edilmiştir. Mahkeme'ye bugüne kadar konuya ilişkin herhangi bir yorum ulaşmamıştır.
9. Başvurucular 28 Eylül 2012 tarihinde başvurunun durumu hakkında Mahkeme'den bilgi talebinde bulunmuşlardır.
10. Mahkeme 5 Ekim 2012 tarihinde başvuru incelenme sürecinde olup inceleme sonucu konusunda kısa bir süre içerisinde bilgilendirileceklerini bildirmiştir.
11. Ön İnceleme Heyeti 18 Ekim 2012 tarihinde raportör yargıcın raporunu inceledikten sonra Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilir olduğu ve esas incelemesinin ertelenmesini önermiştir.

Olguların Özeti

12. Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin 20 Nisan 2012 tarihli genel kurul toplantısına ilişkin P-58 sayılı tutanağına göre ikinci görüşmede 76 kabul, 9 ret ve 1 çekimser oyla Kosova Ceza Yasası kabul edilmiştir.
13. Kabul edilen Ceza Yasası basın araçları üzerinden işlenen suçlara ilişkin sorumlulukları düzenleyen ihtilafli 37, 38 ve 39. maddeleri içermekteydi.
14. Bu hükümler şöyledir:

BASIN ARACILIĞIYLA İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN CEZAI SORUMLULUK ÖZEL HÜKÜMLERİ

Madde 37

Baş Editör, Yayıncı, Basımevi veya Yapımcı Cezai Sorumlulukları

1. Bilgi sahibi, bilginin gazete veya herhangi bir diğer periyodik basında, radyoda, televizyonda, Internet'te ya da diğer bir iletişim aracında yayınlanması suretiyle suçun işlenmesi durumunda cezai sorumluluğa sahiptir.
2. Sorumlu baş editör veya bilginin yayınlandığı zamanda onun yerine bakan kişi aşağıdaki durumlarda cezai sorumluluğa sahiptir:
 - 2.1. yazar Kosova'da bulunamaması veya mahkemede yargılanamaması durumunda;
 - 2.2. bilginin yazarın bilgisi dışında veya onun isteğine aykırı olarak yayınlanması durumunda; veya
 - 2.3. bilginin yayınlandığı zamanında yazara karşı ceza muhakemesinin başlaması için olgusal ve hukuki engellerin mevcut olması ve bunların halen mevcut olmaya devam etmesi durumunda.
3. Baş editör veya bilginin yayınlandığı zamanda onun yerine bakan kişi, makul sebeplerden dolayı bu maddenin 2. fıkrasında öngörülen herhangi bir durum hakkında bilgi sahibi olmaması halinde cezai olarak sorumluluk taşımaz.
4. Gazete veya herhangi bir diğer periyodik baskı yayıncısı, baş editörünün veya bilginin yayınlandığı zamanda onun yerine bakan kişinin bu maddenin 2. fıkrası uyarınca cezai sorumluluğa sahip olması halinde, kendisi de cezai sorumluluğa sahiptir.
5. Yayıncının bu maddenin 4. fıkrası uyarınca cezai sorumluluğa sahip olması ve hukuki ve olgusal engellerden dolayı yayıncının cezalandırılmaması halinde, bilgiyi yayınlayan kişi bu tür hukuki ve olgusal engellerin mevcudiyeti hakkında bilgi sahibi olması durumunda cezai sorumluluk taşır.
6. Yapımcı, bilginin manyetik şerit, film, diya pozitif, fotoğraf ya da kitleli medya veya kamuya sunum yapılması veya büyük sayıda insanlar için adanmış diğer ses ve görsel araçlar yardımıyla yayınlandığı zamanda baş editör veya onun yerine bakan kişi bu maddenin 2. fıkrası uyarınca cezai sorumluluğa sahiptir.

7. Bu madde uyarınca cezai sorumluluğu bulunan yayıncının, basımevinin veya yapımcının tüzel kişi veya kamu organı olması durumunda, basımdan veya yapım faaliyetinden sorumlu kişi cezai sorumluluğa sahiptir.

8. Bu madde kapsamında ifade edilen kişiler, bilgi yayınlanmasının bir kamu organı toplantısından veya resmi bir görevli beyanatından çıkan doğru bir rapor olması durumunda cezai sorumluluğa sahip değildir.

Madde 38 **Bilgi Kaynağının Korunması**

1. Bilginin yayınlanmasında bir meslek tarafı olarak veya basın yayın kurulu bir üyesi olarak yer alan bir kişi ile onun yardımcısının, yayın sahibi veya bilgi kaynağını söylemeyi reddetmesi halinde cezai sorumluluk taşımaz.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında ifade edilen kişiler, mahkeme aşağıdaki durumları tespit etmesi halinde cezai sorumluluk taşır:

2.1. Bilgilerin ifşa edilmesi, herhangi bir kişi hayatı veya bedensel bütünlüğüne karşı kaçınılmaz bir tehdit oluşturan saldırıyı engellemek için zorunludur.

Madde 39 **Cezai Sorumluluk Genel Hükümlerinin Uygulanması**

İşbu Kanununun 37. ve 38. maddelerinde ifade edilen kişilerin cezai sorumluluklarına dair hükümleri, sadece bu kişilerin işbu Kanun ile tayin edilen cezai sorumluluklara dair genel hükümler uyarınca cezai olarak sorumluluk taşımamaları durumunda uygulanabilir.

15. Cumhurbaşkanlığı web sayfasına göre Cumhurbaşkanı Sayın Atifete Jahjaga 4 Mayıs 2012 tarihinde kabul edilen Ceza Yasası'nı Kosova Meclisine geri gönderme kararı almıştır. Bu kararda şu ifadeye yer verilmiştir: *Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 84. madde 6. fıkrasından kaynaklanan Kosova Cumhurbaşkanı yetkilerine istinaden Ceza Yasası'nın 37 ve 38. maddelerinin Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın ifade ve basın özgürlüklerini düzenleyen 40 ve 43. maddeleri ile Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi ve Ek Protokollerinin uygulanmasını zorunlu kılan 22. madde 2 fıkrasına tamamen aykırı oldukları değerlendirildikten sonra yasanın geri gönderilmesine karar verilmiştir.*
16. Kosova Meclisi'nin 22 Haziran 2012 tarihli genel kurul toplantı tutanaklarından Kosova Cumhurbaşkanı'nın Ceza Yasası'nın geri gönderme kararının görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Bu tutanaklardan görevli komisyonun Ceza Yasası'na yapılan değişiklik önergesinin Cumhurbaşkanı'nın kabul edilmiş Ceza Yasası'nın geri gönderilme kararı doğrultusunda kabul edilmesini teklif ettiği de anlaşılabilmektedir.
17. Aslında ilgili komisyonun Ceza Yasası'ndan 37, 38 ve 39. maddelerinin çekilmesini önerisi 22 Haziran 2012 tarihli tutanaktan anlaşılabilmektedir. Buna ilişkin Meclis oylamasında 59 kabul, 4 ret ve 5 çekimser oy sağlanmıştır.
18. 22 Haziran 2012 tarihli tutanağın devamında: *İçtüzük uyarınca 61 oy elde edilmeyip Cumhurbaşkanı'nın komisyonlardan geçen talebinin geçmesi için gerekli çoğunluk sağlanmamıştır. Buna göre bu Yasa ilan edilmiş sayılır, denmiştir.*
19. Meclis 5 Temmuz 2012 tarihinde Ceza Yasa Tasarısının 37, 38 ve 39. maddelerinin kaldırılmasına ilişkin ilk görüşmeyi yapmıştır. Kosova Meclisi tartışmalardan sonra

Ceza Yasası'nın ihtilafli 37, 38 ve 39. maddelerini çıkartarak yasa değişikliğini kabul etmiştir.

20. Meclis bunun akabinde Yasama Komisyonu'na ikinci Yasa tasarısı ve ikinci görüşme raporunu iki aylık bir süre içerisinde yani 5 Eylül 2012 tarihine kadar hazırlaması talimatını vermiştir.
21. Meclis 19 Ekim 2012 tarihinde toplanan genel kurulda yasa tasarısının 37, 38 ve 39. maddelerinin kaldırılmasının onaylandığı ikinci görüşme yapılmıştır.
22. Kosova Ceza Yasası Kosova Meclisince belirlendiği şekilde 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmesi üzere Meclisin 22 Haziran 2012 tarihli kararıyla ilan edilmiştir.

Başvurucuların İddiaları

23. Başvurucu Kosova Cumhuriyeti Meclisi'nin 22 Haziran 2012 tarihinde Kosova Anayasası'nın 40 ve 42. maddeleri ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesine aykırı olan 37, 38 ve 39. maddeleri içeren Kosova Cumhuriyeti Ceza Yasası'nı kabul ettiğini ileri sürmüştür.
24. Söz konusu hükümler şöyledir:

Anayasa'nın 40. maddesi [İfade Özgürlüğü]

1. *İfade özgürlüğü güvenceye bağlıdır. İfade özgürlüğü, kimse tarafından engellenmeden bilgi, düşünce ve iletilerin ifade edilmesi, yayılması ve alınması hakkını kapsar.*
2. *İfade özgürlüğüne ırk, ulus, etnik köken veya dini nefret esaslı şiddet ve düşmanlığın kışkırtılmasının önlenmesi için zorunlu olduğu durumlarda, sınırlama konabilir.*

Anayasa'nın 42. [Basın Özgürlüğü]

1. *Basın özgürlüğü ve çoğulculuğu güvenceye bağlıdır.*
2. *Sansür yasaktır. Irk, ulus, etnik köken veya dini nefret esaslı şiddet ve düşmanlığın kışkırtılmasının önlenmesi için zorunlu olduğu durumlar dışında, basın aracılığıyla bilgi veya düşünceleri yaymayı kimse engelleyemez.*
3. *Herkes, kendi yasal hak veya çıkarlarına tecavüz eden yayımlanmış yalan, eksik veya yanlış bilgiyi, düzeltme hakkına sahiptir.*

Sözleşme'nin 10. maddesi [İfade Özgürlüğü]

1. *Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğünü, kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.*
2. *Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, asayişsizliğin veya suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın ve ahlakın, başkalarının un ve haklarının*

korunması, gizli kalması gereken haberlerin yayılmasına engel olunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için kanunla öngörülen bazı formalitelere şartlara, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.

Başvurucuların Argümanları

25. Başvurucular Ceza Yasası'nın 37. maddesine ilişkin şu argümanları ortaya koymuşlardır:

Birincisi, Ceza Yasası'nın genel hükümlerinde yer alan bu maddede basın araçları aracılığıyla ne tür suçların işlenebileceği belirtilmeyerek yoruma büyük ölçüde açık olması gazetecilerin görevlerini yaparken kendilerini rahat hissetmemesi ve bilgileri açıkladıktan sonra kendilerini güvende hissetmemelerine neden olur. Bu madde gazeteciler, yayın yönetmenleri, yayinevleri ve matbaalar hakkında suç duyurusunda bulunmaya imkan verir.

İkincisi, 37. madde cezai müeyyideyi belirlememiştir.

Üçüncüsü, Ceza Yasası'nın 147. madde 1, 2, 3 ve 4. fıkraları ifade ve basın özgürlüğü sınırlanmasını ve dolayısıyla Kosova Cumhuriyeti'nde yaşayan milli, ırksal, dini, etnik veya diğer gruplar arasında alenen nefreti, parçalanmayı ve tahammülsüzlüğü yaygın suç fiillerinin işlenmesine yönelik cezai müeyyideleri öngörür. Öyle ki 37. madde aym yasa içerisinde gereksiz tekrardır.

Dördüncüsü, 37, 38 ve 39. maddeler pozitif olanlar dışındaki bilgilerin yayımlanmasını yasaklamaktadır. Bu konuya ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi "Hondyside v. İngiltere" kararında şu tutumunu ortaya koymuştur: İfade özgürlüğü demokratik toplumun gelişmesinin temel taşlarından biri ve bireysel refahın temelidir. Bu özgürlük sadece olumlu olarak algılanan veya ilgisiz ya da zararsız olarak varsayılan bilgileri değil, devlet veya toplumun bir kesimi için kaygılandırıcı ve karalayıcı olanları da içermelidir. Demokratik bir toplumda bulunması gereken çoğulculuk, hoşgörü ve açıklığın kıstasları böyledir.

26. Başvurucular Ceza Yasası'nın 38. maddesiyle ilgili olarak şu argümanları ortaya koymuşlardır:

38. maddenin 2. fıkra 1. bendinde hayati veya bedensel bütünlük açısından kaçınılmaz tehditleri önlemek için bilgilerin açıklanması zorunludur, denmiştir. Bu madde bir mahkemenin gazeteciye hangi durumda bilgileri açıklamaya mecbur edeceğini belirlemediğinden Kosova Anayasası'nın 40 ve 42. maddelerini ihlal eder. Ashında bunun meydana gelebileceği tek bir durum vardır; o da tüm diğer yollar tükenip sadece çok spesifik vakalarda bilgiye ulaşılabilecek zorunlu bir adımdır.

Bilgi kaynağının gizli tutulması gazetecilikte esastır. Gazetecileri bilgi kaynağını açıklamaya bir yargı organının mecbur bırakabiliyor olması halinde, polis ve savcılığın bilgi veya kaynağına ulaşamadığı her durumda basın özgürlüğü ağır şekilde ihlal edilecek ve daha sonra açıklanacakları endişesiyle bilgi kaynakları gazetecilere güvenemeyecekleri için gazetecilerin demokratik kurumların gözetmenleri olarak misyonlarını yerine getirmelerini imkansız hale getirir.

Böyle bir koruma olmaksızın bilgi kaynakları kamuoyu açısından büyük önemi haiz konularda basına bilgi vermekten imtina edecektir. Bunun sonucu olarak

denetleyici rolü olan basın itibar kaybedip basın organlarının doğru ve güvenilir bilgi üretebileceklerini ispatlamaları zorlaşacaktır.

Bu ceza yasası çoğu zaman polis tarafından el konan fakat gazetecilerin yararlandığı materyallere de güvence sağlamamıştır.

Fakat Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Godwin v. İngiltere davasında kaynakların korunmasını şu şekilde ele almıştır: Gazetecilerin bilgi sağladıkları kaynakların korunması, demokratik toplum gözetmeni rolünü yerine getirmesinde basına imkan sağlayan önemli araçtır. Gazetecilerin kaynaklarını açıklamaları mecbur edilmesi halinde, onların delillere ulaşmaları ve bunun neticesinde toplumsal öneme sahip meselelerde kamuoyunun bilgilendirilmesi zorlaşacaktır. 10. madde ile güvence altına alınan ifade özgürlüğü ve bu haktan kaynaklanan bilgi iletme ve alma hakkı bilgi kaynağının çok özel durumlarda, örneğin, toplumsal veya bireysel çıkarlar bunu gerekli kıldıklarında açıklanmasını gerektirir.

Bu haliyle 38. madde gazetecilerin bilgileri, bilgi kaynakları ve gazetecilik materyalleri için yeterli koruma sunmamaktadır.

27. Başvurucular son olarak 39. madde hakkında şu gerekçeyi ileri sürmüşlerdir:

Bu 37 ve 38. madde ile ilgilidir. Şayet Mahkeme Anayasa'nın 40 ve 42 madde ihlali tespitinde bulunursa bu madde otomatikman düşecektir.

Başvurunun Kabul Edilirliği

28. Mahkeme öncelikle Anayasa'da belirtilip Yasa ve İçtüzükte ayrıntılı olarak açıklanan kabul edilirlilik koşullarının başvuru tarafından yerine getirilip getirilmediğini incelemek ister.

29. Anayasa'nın 113. madde 1. fıkrası şöyledir: *Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.*

30. Bundan başka Anayasa'nın 113.5 fıkrası şöyledir: *Kosova Meclisinin on (10) veya daha fazla üyesi, onaylandığı günden itibaren sekiz (8) gün içerisinde Kosova Meclisinde onaylanan her türlü yasa veya karara, içerik veya usul açısından itiraz edebilirler.*

31. Başvuru, Ceza Yasası'nın Meclis'te kabul edildikten sonra sekiz günlük yasal süre içerisinde yapılmıştır.

32. Başvurucular başvuruda bulunmaya yetkili taraf olup belirlenen yasal süre içerisinde başvurduklarından kabul edilirlilik için bu koşullara riayet etmişlerdir.

Başvuru Esasının İncelenmesi

33. Mahkeme, Kosova Meclisi tarafından 20 Nisan 2012 tarihinde kabul edilen Ceza Yasası'nın itiraz konusu 37, 38 ve 39. maddelerinin Meclis'in 22 Haziran 2012 ilan edildiklerini hatırlatır.

34. Her halükarda bu hükümler bir başka yasama girişimi ve Kosova Meclisi'ndeki diğer bir tartışmanın konusuydu. Aslında Kosova Meclisi kabul edilmiş 04/L-82 sayılı Ceza Yasası'ndan 37, 38 ve 39. maddelerin çıkartılmasını öngören değişiklik tasarısını Parlamento'daki ilk görüşmede oyçokluğuyla kabul etmiştir.

35. Kosova Meclisi İttüzüğü yasaların kabulünü şu şekilde açıklar:

Madde 56
Yasa Tasarılarının İlk Görüşülmesi

1. Bir yasa tasarısının ilk görüşülmesi (tarafalara) dağıtıldıktan sonra en erken iki iş haftası olmak üzere dört iş haftasını geçmeyecek süre içerisinde yapılabilir.
2. Genel kurulda yasa tasarısının görüşülmesinden önce Meclis Başkanlığı tarafından görevlendirilen çalışma komisyonu ilke olarak yasa tasarısını inceler. Komisyon buna ilişkin raporunu tasarının kabul edilip edilmeyeceği önerisiyle meclise sunar.
3. Yasa tasarısının ilk görüşülmesi tasarının ilke olarak tartışılıp oylanması anlamına gelir.
4. İlk görüşme yasa tasarısının öneren tarafın temsilcisinin sunumuyla başlar; çalışma komisyonu raportörü, parlamento grup temsilcileri ve milletvekillerinin sunumuyla devam eder. Görüşme tasarının ilke olarak oya sunulmasıyla sonlanır.
5. Öneri sunan yasa tasarısını Meclis'te görüştüğü sırada ikinci görüşme oylamasına kadar geri çekebilir.

Madde 57
Yasa Tasarısının Komisyonlar Tarafından Görüşülmesi

1. İlk görüşmeden sonra yasa tasarısının kabul edilmesinden sonra Meclis görüşülmesinin devamı için aşağıdaki daimi komisyonları görevlendirir: Yasama ve Yargı Komisyonu, Bütçe ve Maliye Komisyonu, Avrupa Entegrasyon Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu, Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, Kayıp Kişiler ve Toplu Dilekçeler Komisyonu, Topluluk Hak ve Çıkarları ile Geri Dönüş Komisyonu.
2. İki işlevsel komisyona ilişkin meseleleri düzenleyen yasa tasarıları için Meclis ilgili komisyonlardan birini raportör komisyon olarak görevlendirir.
3. Yasa tasarısı ilke olarak kabul edildiği günden itibaren iki hafta içerisinde milletvekilleri, parlamento grupları, parlamento komisyonları ve Hükümet tarafından değişiklik önerileri verilebilir. Değişiklik önerileri ilgili işlevsel-raportör komisyona yöneltilir.
4. Değişiklik önerileri şunları içermelidir: yasa tasarısının ilgili hükmüne ilişkin atıfları, değişiklik önergesinin açık yazılışı ve değişiklik önergesi gerekçesini.
5. Bütçe etkileri olan değişiklik önerileri Bütçe ve Maliye Komisyonuna gönderilip bu komisyonun beş (5) günlük iş günü içerisinde komuya ilişkin açıklamasını yapmalıdır.
6. Meclis'in işlevsel komisyonu yasa tasarısına ilişkin rapor ve önerileri ilk görüşülmeden sonra iki ay içerisinde sunar.

7. *Özel durumlarda raporu sunmak üzere Komisyon Meclis'ten bir aylık ek süre talep edebilir.*

8. *Daimi komisyonlar işlevsel komisyondan değişiklik önermelerini teslim aldıkları gündən itibaren on iş günü içerisinde kendi görüşlerini rapor halinde işlevsel-raportör komisyona sunmahtlar.*

9. *İşlevsel-raportör komisyon görüşölme bittikten sonra Genel Kurul'daki ikinci görüşölmeğe en az beş (5) iş günü kala önerilerini rapor halinde Meclis'e sunar. Raporda daimi komisyonların görüşlerine de yer verilir ve milletvekili, komisyon, parlamento grubu veya Hükümet tarafından yapılan değişiklik önermeleri beyan edilir.*

Madde 58

Yasa Tasarılarının İkinci Görüşölmesi

1. *Yasa tasarılarının ikinci görüşölmesi işlevsel komisyon adına raportörün raporunu sunmasıyla başlar. Rapor sunulduktan sonra tartışmaya daimi komisyonlar, parlamento grup temsilcileri, Hükümet temsilcileri ve milletvekilleri katılma hakkına sahiptir.*

2. *Yasa tasarısı ikinci görüşölmesi işlevsel – raportör komisyonu ile diğer komisyonlar, parlamento grupları, Hükümet ve milletvekilleri tarafından yapılan değişiklik önermelerinin oylanmasıyla devam eder.*

3. *Değişiklik önermeleri sunuldukları sıraya göre yasa tasarısı metni eşliğinde görüşölüp oylanır.*

4. *Bir yasa tasarısının aynı maddesi için bir birini reddeden iki farklı değişiklik önermesi verildiği durumlarda oyların çoğunu alan önerge kabul edilmiş sayılır.*

5. *Üç sütunlu karşılaştırma tablosunda (yasa tasarısı metni, değişiklik önermesi ve nihai metin) gösterilen değişiklik önermeleri görüşölüp oylandıktan sonra kabul edilen değişikliklerle beraber tasarısı metninin tamamı oylanır.*

Madde 59

Yasa Tasarılarının Üçüncü Görüşölmesi

1. *İkinci görüşölmede kabul için yeter sayıda oyu alan yasa tasarısı yasayı öneren taraf veya işlevsel komisyonun talebi doğrultusunda Meclis, tasarısı kabul edilen değişikliklerle beraber üçüncü görüşölmeğe sunmaya karar verir.*

2. *İkinci görüşölmeden ele alınıp reddedilen veya ikinci görüşölmede görüşölünenlerle benzer olan değişiklik önermeleri üçüncü görüşölmeğe önerilemez.*

3. *İlave değişiklik önermelerinin ve üçüncü görüşölmede değiştirilen yasa tasarısının incelenme usulleri bu İçtüzüğün 58. maddesine uygun olmalıdır.*

36. *Netice itibariyle Mahkeme, Kabul edilen Ceza Yasası'nın ihtilaf konusu 37, 38 ve 39. maddelerinin kaldırılmasına yönelik bir yasama sürecinin Meclis'te devam etmekte olduğunu tespit etmiştir.*

37. Bu yasama sürecinin tamamlanması başvuruçunun bu başvuruda gündeme getirdiği meseleyle ilgili olup onun üzerine etkisi vardır.
38. Bu aşamada tekrar ilerleme kaydedilmiş olsa da bu sürecin makul bir şekilde ne zaman nihayete ereceğini tahmin etmek mümkün değildir.
39. Öyle ki yukarıda belirtilen tarih (1 Ocak 2013) göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, başvurunun esasına ilişkin bir değerlendirmede bulunup karar almasının erken olduğu görüşündedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.5 fıkrası, Yasa'nın 20, 42 ve 43. maddeleri ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 65. kuralı uyarınca Mahkeme oybirliğiyle

- I. Başvurunun kabul edilir olduğuna,
- II. Başvurunun esasına ilişkin kararının 15 Aralık 2012 tarihine kadar ertelenmesine ve bu başvuruya ilişkin gelişmelerin takibine devam etmeye,
- III. Kosova Meclisi'nden 04/L-82 sayılı Kosova Cumhuriyeti Ceza Yasası'nın 37, 38 ve 39. maddelerinin kaldırılmasına ilişkin yasama sürecinin statüsü hakkında on beş (15) gün içerisinde bilgi sunmasının talep edilmesine karar vermiştir.
- IV. İşbu karar Yasa'nın 20.4 maddesi uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- V. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Almiro Rodrigues, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza